

Якових Є.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У даній статті досліджено реалізацію принципу недоторканості права власності особи крізь призму застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а саме: накладення арешту на майно. Обмеження права власності особи на будь-якій стадії кримінального процесу потребує детального нормативного врегулювання, у зв'язку з чим наразі є актуальним визначення проблемних питань та усунення правових прогалин здійснення ефективного управління арештованим майном особи в рамках механізму його передачі в управління Національному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА) під час здійснення кримінального провадження. Теоретико-правовому дослідженню підлягають способи управління арештованим у кримінальному провадженні майном, а саме: реалізація майна (примусовий продаж) та його передача управителю, що обирається АРМА за результатами проведення відповідного конкурсу.

Основна увага в даній статті приділена порядку передачі арештованого майна в управління визначеному АРМА управителю на умовах ефективності та з метою збереження (за можливості – збільшення) його економічної вартості, а також питанням, пов'язаним із відсутністю дієвого механізму захисту права власності під час його обмеження у кримінальному провадженні у випадках необґрунтованого накладення арешту на майно.

Автором статті пропонується внести до Кримінального процесуального кодексу України зміни в частині порядку розгляду клопотання слідчого, прокурора про арешт майна; визначення строку передачі арештованого майна в управління АРМА та необхідності розробки ефективного компенсаційного механізму, за яким власники, право власності яких було необґрунтовано порушено накладенням арешту на майно, мають право на відшкодування шкоди та завданих збитків.

Ключові слова: право власності, арешт майна, управління арештованим майном, реалізація майна, передача арештованого майна в управління, відшкодування шкоди.

Постановка проблеми. Однією з фундаментальних засад будь-якої правової держави є непорушність права власності на майно. Однак, держава в процесі своєї діяльності наділена правом у випадках, передбачених законом, здійснювати обмеження та навіть позбавлення права власності особи, зокрема, під час здійснення кримінального провадження. Найбільш поширеною практикою такого обмеження є накладення арешту на майно. У зв'язку з цим питання ефективного управління арештованим майном у кримінальному провадженні є актуальним та потребує детального правового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковою розробкою питань, пов'язаних із теоретико-правовими та практичними проблемами обмеження права власності та здійснення ефективного управління майна у кримінальному провадженні займалися наступні правники: О.М. Карпенко, О.М. Вартовнік, В.М. Маркелова,

А.В. Дрозд, О. Крикунов, В.І. Галаган, Н.С. Моргун, Г.М. Куцкір, О.В. Музиченко, О.О. Бондаренко та інші.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення правового аналізу обмеження права власності у кримінальному провадженні шляхом накладення арешту на майно та його подальша передача в управління Національному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів з метою здійснення його ефективного управління.

Виклад основного матеріалу. Одним із конвенційних гарантів захисту права власності особи на міжнародному рівні є міжнародні нормативно-правові акти. Серед них особливу роль займають Конвенція про захист прав і основоположних свобод (1950 року) та Протокол до Конвенції про захист прав і основоположних свобод (далі – Перший Протокол), в статті 1 якого гарантовано право

кожної фізичної та юридичної особи мирно володіти своїм майном.

Однак, навіть на міжнародному рівні право власності не є абсолютним та може бути обмежене. Вказане твердження слідує із тієї ж статті 1 Першого Протоколу, згідно якої ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства та на умовах, передбачених законом та загальними принципами міжнародного права [1].

Аналогічні положення містяться й в Загальній Декларації прав людини, прийнятій ще 1948 року. Зокрема, стаття 17 згаданої Декларації передбачає, що кожна людина має право володіти майном як одноособово, так разом з іншими. Водночас, частина друга вказаної статті застерігає, що ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна [2]. Тобто, з наведеного можна зробити висновок, що право власності фізичних та юридичних осіб може бути обмежене у виключних випадках за наявності обґрунтованих підстав та в порядку, що визначений національним законодавством відповідної країни.

Як відомо, Україна ратифікувала Конвенцію про захист прав і основоположних свобод (із заявами та застереженнями) 17 липня 1997 року, і вона набула чинності 11 вересня того ж року. Саме з цього моменту Україна взяла на себе зобов'язання адаптувати своє законодавство до міжнародних стандартів, що передбачені Конвенцією (і гарантії захисту права власності не є винятком).

Так, Конституція України в статті 41 гарантує кожному право володіння, користування і розпорядження своєю власністю – що відповідає загальноприйнятим міжнародним принципам права та узгоджується із положеннями Конвенції. Поряд з цим Конституція України передбачає, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а право приватної власності взагалі є непорушним [3]. Втім, винятки все ж є. Основний Закон визначає дві правомірні підстави обмеження права власності особи – це примусове відчуження об'єктів з мотивів суспільної необхідності та конфіскація майна.

У першому випадку законодавець передбачив, що примусове відчуження об'єктів права приватної власності з мотивів суспільної необхідності застосовується лише у крайньому випадку, на підставах та в порядку, що встановлені законом. Важливою умовою такого обмеження є повне попереднє відшкодування вартості майна, що примусово відчужується. Винятковість даного заходу харак-

теризується й часом його застосування, а саме наявність умов воєнного чи надзвичайного стану. Тобто, за відсутності наведених умов, примусове відчуження об'єктів права приватної власності об'єктивно не допускається.

Схожі вимоги встановлені й до конфіскації майна. Вказаний вид обмеження права власності застосовується виключно за рішенням суду у випадках, в обсязі та порядку, передбачених законом, в тому числі Кримінальним процесуальним кодексом. Стаття 17 КПК України гарантує кожній особі недоторканість права власності, що полягає саме у виключності порядку позбавлення та обмеження учасника кримінального провадження права власності – на підставі вмотивованого судового рішення, яке ухвалюється у відповідності до вимог даного Кодексу. Разом з тим, КПК України допускає застосування тимчасового вилучення майна за відсутності відповідного судового рішення [4], однак знову ж таки в порядку та на умовах, що чітко передбачені цим Кодексом.

Одним із найбільш розповсюджених способів обмеження права власності особи у кримінальному провадженні є накладення арешту на майно. Умови та порядок застосування даного заходу забезпечення кримінального провадження регламентовані Главою 17 КПК України. Так, відповідно до статті 170 КПК України під арештом майна розуміють тимчасове позбавлення права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого в органів досудового розслідування існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що таке майно є доказом кримінального правопорушення чи підлягає спеціальній конфіскації [4].

Тимчасовість даного заходу зумовлена необхідністю втручання у право власності особи та діє до скасування арешту у встановленому КПК України порядку. Правовою підставою позбавлення права власності учасника кримінального провадження в такий спосіб є ухвала слідчого судді або суду про накладення арешту на частину або все майно, характеристики якого деталізовані в резолютивній частині такого рішення.

Кримінальним процесуальним законодавством не встановлено обмежень щодо видів майна, на яке може бути накладено арешт. Це можуть бути будь-які речі матеріального світу – рухоме та нерухоме майно, гроші незалежно від валюти (готівкова та безготівкова форми), різноманітні кошти та цінності, в тому числі ті, що знаходяться на банківських рахунках, на зберіганні у банках

та в інших фінансових установах, цінні папери, майнові та корпоративні права, видаткові операції, віртуальні активи тощо. Тобто, обмеженню у користуванні та розпорядженні підлягає будь-яке майно особи, щодо якого суд або слідчий суддя визначив необхідність арешту у відповідному кримінальному провадженні.

У даному випадку особливу увагу необхідно приділити арешту активів особи, які передаються в управління Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА). Стаття 19 відповідного закону про АРМА встановлює умови передачі активів в управління Національному агентству, а саме: сума або вартість активів має перевищувати 200 розмірів прожиткового мінімуму, що встановлений для працездатних осіб станом на 1 січня відповідного року (в 2024 році цей показник складає 2 920,00 грн) [5]. Отже, для передачі активу в управління АРМА його вартість має стартувати від 584 000,00 грн.

Такі активи приймаються АРМА в управління за зверненням прокурора у кримінальному провадженні на підставі вмотивованої ухвали слідчого судді, суду або згоди власника активів. Копія відповідного документу надсилається АРМА не пізніше наступного робочого дня з моменту їх винесення чи надання.

Розділ Третій ЗУ «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Закону) визначає порядок управління різними видами арештованого майна, а саме: грошовими коштами та банківськими металами (стаття 20); рухомим та нерухомим майном, цінними паперами, майновими та іншими правами (стаття 21). За загальним правилом управління активами здійснюється двома способами: або шляхом реалізації або шляхом передачі в управління.

Такі активи як рухоме та нерухоме майно, цінні папери, майнові та інші права, в обов'язковому порядку підлягають оцінці суб'єктами оціночної діяльності, що визначаються за результатами проведення конкурсу, та в подальшому передачі в управління фізичним або юридичним особам, які здійснюють підприємницьку діяльність та були визначені за результатами конкурсу, у тому ж порядку, що встановлений для державних (публічних) закупівель.

Управління активами здійснюється на підставі договору, що укладається між АРМА та Управите-

лем, у відповідності до вимог Цивільного кодексу України та з урахуванням особливостей Закону. Ключовою умовою управління є його ефективність, а також збереження економічної вартості арештованого майна (в тому числі збільшення його оціночної вартості).

Управитель, який був визначений за результатами конкурсу та який підписав договір із АРМА на управління майном, має право на оплату наданих ним послуг, в тому числі відшкодування усіх витрат, що є необхідними для здійснення ефективного управління переданого активу. Дія такого договору припиняється у разі скасування арешту з підстав, що визначені КПК України, або у зв'язку із прийняттям рішення про їх конфіскацію, спеціальну конфіскацію чи на підставі іншого судового рішення про їх стягнення в дохід держави [5].

Однак, не всі активи можуть бути передані в управління з огляду на їх фізичні характеристики. Так, відповідно до ч. 4 ст. 21 Закону за наявності обґрунтованих підстав рухоме майно може бути реалізоване навіть за відсутності згоди його власника за рішенням слідчого судді або суду [5]. До таких підстав законодавець відносить: швидке псування майна, швидка втрата вартості, надмірні витрати на зберігання такого майна (якщо протягом одного календарного року вони становлять більше 50 відсотків від загальної вартості рухомого майна).

Реалізація рухомого майна в такий спосіб (за відсутності згоди власника) є примусовою реалізацією (фактично примусовим продажем). Кошти, одержані внаслідок примусового продажу, зберігаються на депозитні рахунки АРМА, які в подальшому розподіляються та направляються на рахунки для зарахування надходжень до державного бюджету [5].

Тобто, з наведеного слідує, що за наявності хоча б однієї із наведених вище підстав рухоме майно може бути примусово реалізоване навіть до прийняття судом рішення у відповідному кримінальному провадженні. І хоча ч. 8 ст. 21 Закону визначає можливість повернення власнику майна одержаних внаслідок реалізації коштів, це все одно спричиняє збитки власнику, оскільки реалізація товару відбувається за ринковими цінами. Тож, у разі накладення необґрунтованого арешту на майно та реалізації такого майна, власник втрачає можливість отримати реальний дохід з такого майна в ході здійснення своєї підприємницької діяльності і фактично просто погоджується із наданою компенсацією (яка, до того ж може бути меншою, якщо майно було придбано за цінами

вище ринкової та для його зберігання було залучено значні ресурси).

В свою чергу, нерухоме майно не може бути реалізоване без згоди його власника до моменту винесення судом рішення за результатами розгляду відповідного кримінального провадження, яке набрало законної сили. Таким рішенням може бути обвинувальний вирок суду, що набрав законної сили, або інше судове рішення, яке так само у встановленому законом порядку набрало законної сили та яке є підставою для застосування спеціальної конфіскації чи яким було визнано активи необґрунтованими, у зв'язку з чим вони підлягають стягненню в дохід держави.

У зв'язку з цим управління арештованим нерухомим майном відбувається у спосіб передачі такого майна в керування спеціально обраному управителю. Проаналізувавши положення Закону, можна констатувати, що управителем є визначений за результатами конкурсу суб'єкт підприємницької діяльності, який відповідає наступним характеристикам: має успішний досвід комерційної діяльності в тій же сфері, що і майно, передане йому в управління; має належну репутацію та здійснює свою діяльність на законній основі; запропонувала найбільш прибуткову модель управління арештованим майном, яка не лише збільшить дохідну частину, а й сприятиме збереженню переданого в управління майна.

Зазвичай, управителями виступають власники підприємств різних форм власності, аналогічним до типу майна, що передається, які здійснюють таке управління самостійно або залучають провайдерів послуг комерційного управління (вид юридичного оформлення в даному випадку не має значення: концесія, суборенда, спільна діяльність тощо) [6]. З наведеного слідує, що єдине, що цікавить АРМА в процесі обрання управителя арештованого майна – це результативність його діяльності (збільшений дохід, мінімальні витрати та розумна винагорода за надані послуги з управління).

Після проведення конкурсу та укладення договору із управителем, АРМА бере на себе функції з контролю здійснення ефективного управління арештованим майном. Стаття 22 Закону визначає, що АРМА здійснює щомісячні перевірки з управління арештованим майном, що включає в себе огляд активу, його документації до/після передачі майна в управління тощо [5]. У випадку встановлення уповноваженими особами АРМА фактів неналежного управління переданими активами або спроб управителя будь-яким чином відчужити

таке майно, АРМА повідомляє правоохоронні органи про такі обставини з метою ретельної перевірки їх дійсності та у разі необхідності реагування на них, в тому числі шляхом заміни управителя відповідних активів.

Таким чином, наразі існує два способи управління активами – це передача арештованого майна управителю або, за наявності підстав, його реалізація. Однак, наведені способи управління арештованим майном містять низку проблемних питань, неврегульованість яких ставить під об'єктивний сумнів гарантії недоторканості права власності особи, що передбачені ст. 16 КПК України, з огляду на наступне.

По-перше, національне законодавство України наразі не визначає жодного ефективного інструменту захисту прав власника у кримінальному провадженні, на майно якого було накладено арешт та яке було передано АРМА в управління. У відповідності до ст. 171 КПК України слідчий та прокурор майже у кожному кримінальному провадженні заявляють клопотання про накладення арешту на активи учасника кримінального провадження та їх подальшу передачу АРМА за відсутності достатніх для цього підстав. Слідчий суддя, в свою чергу, здійснює досить формальний розгляд і задовольняє такі клопотання (навіть без виклику власника майна, на яке накладається арешт, що передбачено ч. 2 ст. 172 КПК України).

Фактично система влаштована таким чином, що власник арештованих активів може дізнатися про накладення такого заходу забезпечення кримінального провадження як арешт вже після визначення за результатами відповідного конкурсу управителя майна [7]. Звичайно, КПК України передбачає можливість оскаржити ухвалу слідчого судді про накладення арешту до суду апеляційної інстанції (п. 9 ч. 1 ст. 309 КПК України), однак, як правило, з огляду на актуальну судову практику, апеляційні суди в більшості випадків залишають рішення без змін та не реагують навіть на обґрунтовані доводи про формальність та безпідставність накладеного арешту. На цьому, інструменти захисту права власності особи у кримінальному провадженні за національним законодавством вичерпуються і залишається лише одне – спробувати оскаржити такі дії в Європейському суді з прав людини.

По-друге, як вже зазначалось вище, АРМА здійснює управління арештованими активами до моменту набрання законної сили вирок суду або до моменту скасування арешту – що на практиці часто свідчить про довготривалість обме-

ження права власності учасника кримінального провадження.

Так, статтею 174 КПК України передбачено право підозрюваного, обвинуваченого, їх захисника та інших учасників кримінального провадження, право власності яких було обмежено та які не були присутні під час розгляду клопотання слідчого/прокурора про арешт майна, заявити клопотання про його скасування повністю або в частині [4]. Також такий арешт може бути скасовано у разі, якщо вказані особи доведуть, в подальшому застосуванні даного заходу забезпечення відпала потреба або його було накладено необґрунтовано. Однак, численна кількість судових рішень про відмову у скасуванні арешту майна свідчить про примарність таких заходів та їх недовірливість.

Тому, особі, на майно якої було накладено арешт, доводиться очікувати на ухвалення вироку судом, що може затягнутися на роки через продовження термінів досудового розслідування та тривалість судового розгляду у зв'язку із перевантаженістю судових органів [7]. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне встановити строк передачі майна в управління АРМА із необхідністю здійснення періодичних перевірок подальшої доцільності арешту майна та його управління.

По-третє, так як управління арештованим майном (зокрема, нерухомим) має на меті отримання прибутку та збільшення його економічної собівартості, це, в свою чергу, вимагає підтримання в належному стані виробничих потужностей і здійснення системних поліпшень механізмів виробництва. Однак, обрані на конкурсній основі управителі майна, об'єктивно, не зацікавлені у розвитку конкурентоспроможності переданого їм в управління майна, оскільки його дохід напряму залежить від доходу активу, а здійснення додаткових інвестицій та вкладень є не вигідними витратами, які не будуть компенсовані. У зв'язку з цим практично всі передані в управління активи повертаються законним власникам у значно гіршому стані, ніж станом на момент його арешту. Тому, чим довше майно перебуває під арештом та чим триваліше здійснюється кримінальне провадження, тим більший ризик втрати виробничих потужностей такого майна.

Крім того, як вже зазначалось, доходи, одержані в процесі управління арештованим активом, зараховуються до державного бюджету. Однак, для власників арештованого майна після скасування арешту (в тому числі який було накладено необґрунтовано) не передбачено компенсацій-

ного механізму – ні щодо амортизаційних втрат, ні щодо упущеної вигоди за період перебування активу в управлінні. Відсутність механізму компенсації вказаних втрат призводить до подвійного порушення права власності – спочатку у зв'язку із необґрунтованим арештом майна, а згодом через довготривалість такого заходу відбувається зниження собівартості майна та неможливість повернення отриманого за час арешту доходу.

Усі наведені вище проблеми є суттєвими та потребують правового врегулювання з метою недопущення системного порушення права власності особи у кримінальному провадженні. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне впровадити до КПК України наступні зміни:

- здійснення розгляду клопотань слідчого, прокурора про накладення арешту на майно з обов'язковим викликом власника такого майна;

- встановлення в ухвалі про накладення арешту на майно строк передачі такого майна в АРМА з метою недопущення необґрунтованого порушення права власності особи у кримінальному провадженні;

- впровадити компенсаційні механізми (інструменти) у разі скасування необґрунтованого арешту майна, які відповідали б реаліям здійснених обмежень: відшкодування амортизаційних втрат, повернення упущеної вигоди, компенсація за примусову реалізацію майна.

Вказані заходи сприятимуть захисту права власності особи у кримінальному провадженні від непропорційного та необґрунтованого втручання органів досудового розслідування, а також забезпечуватимуть відповідність принципу недоторканості права власності загальноприйнятим міжнародним конвенційним стандартам.

Висновки. Здійснення кримінального провадження із дотриманням загальноновизнаних принципів права є запорукою успішного захисту прав та законних інтересів його учасників. У зв'язку з цим дотримання розумного балансу при обмеженні права власності особи у кримінальному провадженні набуває неабиякого значення, особливо під час застосування такого заходу забезпечення як накладення арешту на майно.

Існуючі наразі способи управління арештованим майном (передача майна управителю та реалізація арештованого майна) в основному здійснюються на умовах ефективності та спрямовані на збереження (а за можливості й збільшення) економічної вартості такого майна. Втім, застосування вказаних способів управління арештованим майном на практиці не забезпечує дотри-

мання принципу недоторканості права власності у кримінальному провадженні, особливо у випадках необґрунтованого накладення арешту. Фактично, власники арештованого майна позбавлені ефективних інструментів захисту права власності у кримінальному провадженні, що не відповідає міжнародним конвенційним стандартам та завданням кримінального провадження, у зв'язку з чим це питання має бути нормативно врегульовано.

У даному випадку, з метою недопущення необґрунтованого накладення арешту на майно законодавцю доцільно змінити підхід щодо розгляду клопотань слідчого, прокурора про арешт майна за відсутності та без повідомлення власника такого майна на прямо протилежний – залучення особи, право власності якої може бути обмежене, до судового розгляду питання про арешт її майна.

Крім того, у випадках прийняття рішення про накладення арешту на майно у відповідних ухвалах слідчого судді, суду має бути визначено строк передачі майна в управління АРМА, оскільки такі дії сприятимуть перегляду питання про обґрунтованість накладеного арешту протягом здійснення кримінального провадження.

Разом з цим, наразі є актуальним й питання нормативної розробки компенсаційних інструментів, а саме відшкодування власнику, на майно якого було необґрунтовано накладено арешт, усіх витрат та збитків, що були з ним пов'язані: упущена вигода, амортизаційні втрати тощо. Впровадження й удосконалення вказаних механізмів відповідатиме конвенційним стандартам захисту права власності особи у кримінальному провадженні та сприятиме усуненню прогалин кримінального процесуального законодавства.

Список літератури:

1. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : Протокол Ради Європи від 20.03.1952 р. : станом на 17 лип. 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення: 29.04.2024).
2. Загальна декларація прав людини : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 29.04.2024).
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 29.04.2024).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI : станом на 19 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 29.04.2024).
5. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text> (дата звернення: 29.04.2024).
6. Загальна інформація щодо управління арештованими активами – arma.gov.ua. *Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів – arma.gov.ua*. URL: <https://arma.gov.ua/pages/zagalna-info-vidnosno-upravlinnya-arest-aktyvamy> (дата звернення: 29.04.2024).
7. Активи АРМА: ефективне управління майном чи прихована націоналізація – VB Partners. *VB Partners – Challenge accepted*. URL: <https://vbpartners.ua/publikacziyi/aktivi-v-upravlinni-arma-efektivne-upravlinnja-majnom-chi-prihovana-nacionalizacija/> (дата звернення: 29.04.2024).

Yakovykh Ye.V. RESTRICTION OF OWNERSHIP AND EFFECTIVE MANAGEMENT OF PROPERTY IN CRIMINAL PROCEEDINGS

This article examines the implementation of the principle of the inviolability of a person's property rights through the prism of the application of measures to ensure criminal proceedings, namely: seizure of property. Limitation of a person's right to property at any stage of the criminal process requires detailed regulatory regulation, in this regard, it is currently relevant to identify problematic issues and eliminate legal gaps, to implement effective management of the seized property of a person within the framework of the mechanism of its transfer to the management of the National Agency for Identification and Search and management of assets obtained from corruption and other crimes (hereinafter – ARMA) during criminal proceedings. Methods of managing property arrested in criminal proceedings are subject to theoretical and legal research, namely: the sale of property (forced sale) and its transfer to a manager selected by ARMA based on the results of the relevant competition.

The main attention in this article is given to the procedure for transferring the seized property to the management of the manager specified by the ARMA under the conditions of efficiency and with the aim of preserving (if possible – increasing) its economic value, as well as issues related to the lack of an effective

mechanism for the protection of property rights during its restriction in criminal proceedings in cases of unjustified seizure of property.

The author of the article proposes to make changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine in the part of the procedure for considering the request of the investigator, the prosecutor to seize property; determination of the deadline for the transfer of seized property to ARMA management and the need to develop an effective compensation mechanism, according to which owners whose property rights were unreasonably violated by the seizure of property have the right to compensation for damage and losses.

Key words: *ownership, seizure of property, management of seized property, realization of property, transfer of seized property to management, compensation for damage.*